

3 1761 07818756 4

PR
5820
S719
1920

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

not play

ВОРЯКНИЙ ХЛОПЧИКА.

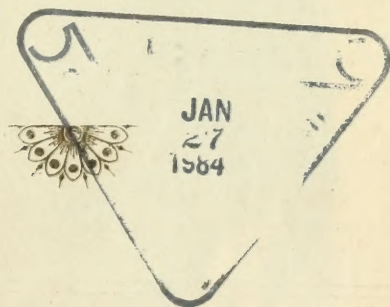
ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА.

Книжечка 1.

Оскар Уайльд.

Зоряний
ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА.

МАЛЮНКИ ОЛЕНИ КУЛЬЧИЦЬКОЇ.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ЛЬВІВ, 1920.

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА: „СВІТ ДИТИНИ“.

З ДРУЖАРНІ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

PR

5820

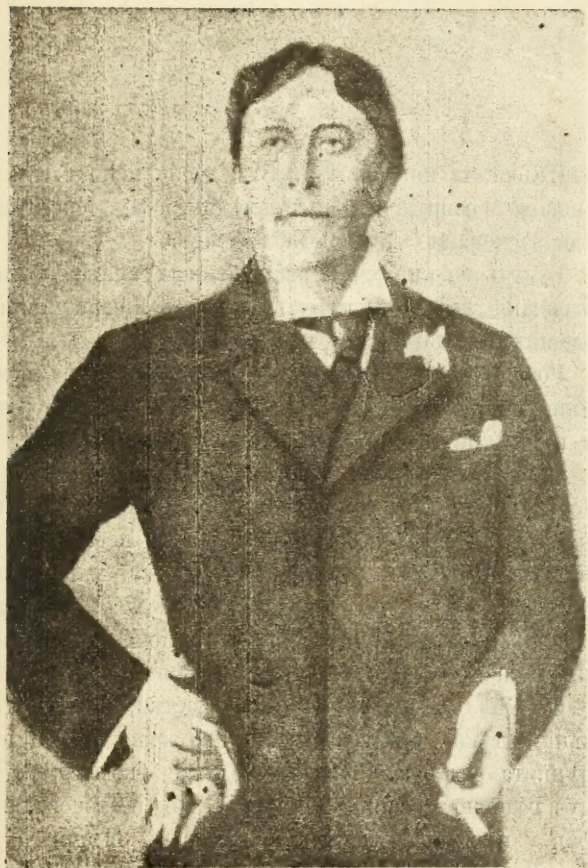
5719

1920

Головні склади видавництв „Світа Дитини“:

для Галичини: Михайло Таранько, Львів, ул. Зіморовича 3,
для України: Книгарня „Час“ у Кам'янці, для Спол. Держав
Півн. Америки: „Sichovy Bazar“ — New York, для Канади:
Ukrainian Book Store. Edmonton, Alberta.

Оскар Уайльд.

Недостача книжок для дітей, що відповідали би їх умовому розвитку і духовим потребам, спонукала нас до заснования «Діточої Бібліотеки».

Будуть се книжечки ріжнородного змісту, багато ілюстровані, які містити муть твори найвизначніших письменників, що писали для дітей.

Розпочинаємо видавництво «Зоряним хлопчиною», перлиною англійської діточої літератури, якої автором є поет і великий любитель краси — Оскар Уайльд.

Оскар Уайльд уродив ся 16 жовтня 1856 р. в місті Дубліні. Був він сином звісного на всю Англію лікаря очних недуг. Початкові науки побирав дома, а опісля виїхав для докінчення студій на університет в Оксфордї. Від наймолодших літ свого життя проявляв велику ніжність та глибоке відчуте краси природи, яка вплинула на розвиток його буйної уяви.

О. Уайльд писав новелі, повістки, поезії, театральні штуки, багато статей про красу в природі і штуці, та редагував часопис. Одначе свою славу завдячує головно писанням для дітей. Події діточого життя убирав у прегарні слова і представляв відемні й додатні прикмети своїх героїв так уміло і зі знаєм най-

глибших тайн диточої душі, що його писання для дітей мають для виховання велике значінє.

Через діти бажав він поправити старших, бажав піднести уровень етичної культури людства до найвищої границі. Се головна цїха його писань, які подавав у формі казки, або фантастичного оповіданя. Сей спосіб писаня для дітей унаслідило по нїм багато сучасних письменників в Европі.

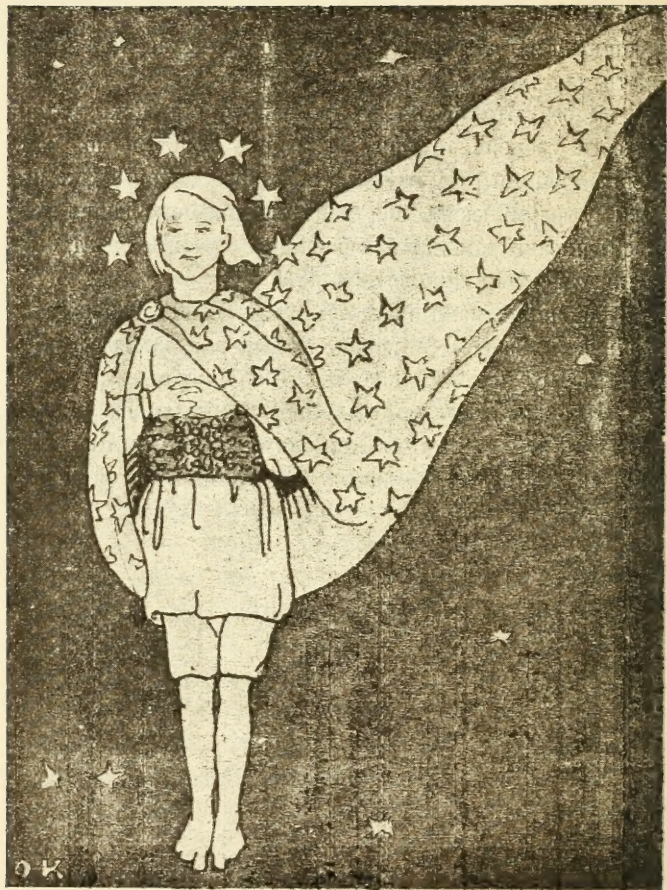
До найвизначнійших творів О. Уайльда належать: »Сфінкс«, »Сальоме«, поема »Равенна«, »Образ Доріана Грея«, »Віязьце Леді Віндермер«.

На українську мову переведено кілька його творів.

О. Уайльд покинув при кінци життя Англію і перенїс ся на постійний побут до Парижа, де й помер 30 паделіста 1900 р.

Львів, дня 31 марта 1920.

І.

Студеної, зимової ночі пробирали ся два рубачі крізь густий, сосновий ліс. На землі і на галязях дерев лежав сніг грубою верствою. Іней обломлював молоді вітки дерев по обох боках стежечки, якою вони переходили. А коли йшли в гору понад потічок, бачили, як його цілував ледяний цар, а у воздуху висів мороз.

Було так студено, що навіть лісові звірі і птиці не знали, де мають подіти ся.

— Ах, — воркотів вовк і крутив піддертим хвостом — просто страшний час. Що собі уряд думає!

— Цить, цить, цить — шебетали зелені коноплянки — померла Баба-земля й її оділи в біле, смертне покривало.

— Земля вибираєть ся замуж і се її весільний стрій — шепотіли одна другій горлиці.

Їх дрібненькі рожеві ніжки були зовсім відморожені, але їх учили, що їм випадає дивити ся на світ, як на казку.

— Дурниця! — заворкотів вовк. — Я вам кажу, що се лише вина уряду і коли ви мені не вірите, то я вас зім.

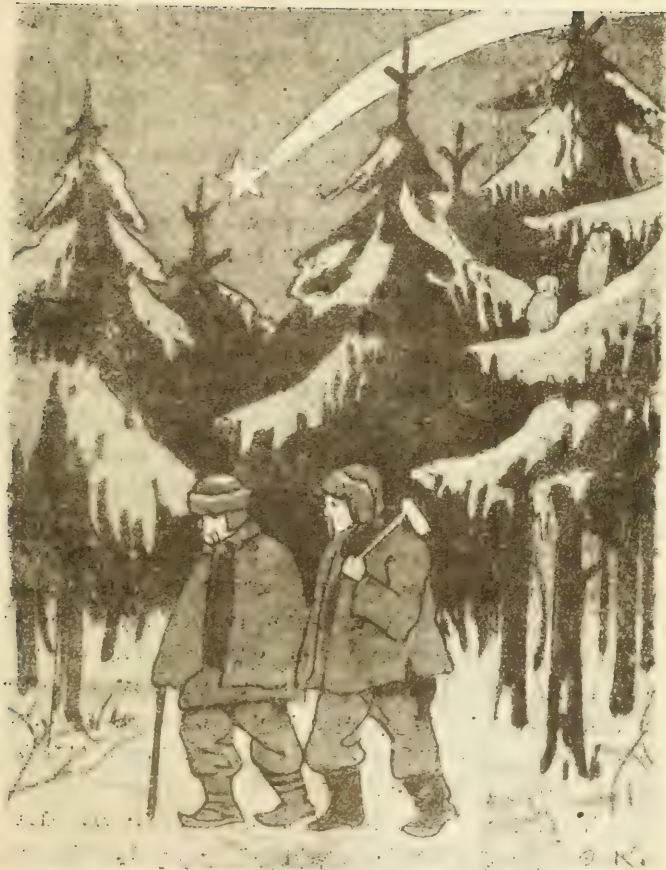
Вовк розумів усе практично і ніколи не шукав по кипеннях за доказами.

— Но, а що до мене — сказав дятлик, уроджений філософ — я не приймаю атомістичної теорії, як пояснення. Що є, то є, але тепер страшно студено.

І на правду було дуже зимно. Маленькі вивірки, що жили в дуплі високої ялиці, потирали одна другій носики, щоб заігріти ся, а крілики позивали ся в клубки в своїх норах, бо не мали відваги й носа показати з дому. Одинокі великі рогаті сови видавали ся задоволені. Їх піре́ зовсім закаменило від інея, але їм було те байдуже; вони витріщали свої великі, жовті очі і перекликували ся у лісі:

Тувіть! Ту-вуу! Що за чудова погода!

А рубачі йшли все дальше й дальше, хунали з усіх сил у пальці і тупали великими, підкованими чобітьми по замерзлім снігу. Раз запали ся вони в глубокий рів, повний снігу, і вигребали ся з нього білі, як мельники, що працюють у млині; другий раз поховзли ся на гладкім замерзлім болоті, дрова розсипали ся і вони мусіли збирати їх і на ново вязати; иншим разом видало ся їм, що зблудили й їх опанував сильний страх, бо знали, що заметіль люта для тих, що засипляють в її обіймах. Тому вони поручили себе

святому Мартинови, покровителеви подорожних. вернули трохи назад і йшли осторожно далі, аж вийшли на кінець ліса і побачили далеко в долині огні села, де жили.

Вони так утішилися своїм спасенням, що голосно засміялися. Земля видалася їм срібною: а місяць золотою цвіткою.

Але, посміявшись, вони посумніли, коли згадали про свою біду, і один сказав до другого:

— Чого нам тішитися, коли знаємо, що життя сотворене для багатих, а не для таких, як ми? Ліпше було би, якби ми вмерли від студени в лісі або якби дикий звір був нас напав і роздер.

— Правда, — відповів товариш — багато дано одним, а мало другим. Світ обділювала несправедливістю, а лише розпука рівно поділена на землі.

Та саме в сю хвилину, коли один другому жалувався на свою нужду, склалася дивна пригода. З неба впала дуже ярка чудова зірка. Вона проховзнула по половині неба, минула по дорозі інші зорі і коли рубачі з подивом слідили за нею, видалося їм, що вона впала за купкою верб, які росли коло маленької вівчарні кілька десятків кроків від них.

Тоді один випередив свого товариша, протиснувся поміж верби і найшовся по другій сто-

роні дерев. Шож се! Дійсно, на білім снігу лежав якийсь золотий предмет. Рубач підбіг до нього, нагнув ся і обшупав руками. Се був плащ зі золотої парчі, вкритий дивно зірками в безчисленних складках. Рубач крикнув своєму товаришеви, що він найшов скарб, який упав з неба, і коли товариш підійшов, посідали оба на снігу і розвернули фалди плаща, щоби поділити між собою золото. Але шож! У плащи не було золота, ні срібла, ні інших дорогоцінностей, лише мале спляче дитя.

Тоді один рубач сказав до другого :

— Ось гіркий кінець нашим надіям; нам не ведеть ся; що бідному чоловікови по дитині? Лишім її тут і ходім своєю дорогою; ми бідні люди, в нас є свої діти, їх хліба не можемо віддавати чужим.

Але товариш відповів :

— Ні, се було би злочином лишати тут дитя, щоби згинуло в снігу і хоч я так само бідний, як і ти тай багато маю ротів кормити, а в кітлі у мене їди мало, та все таки возьму дитину з собою до хати, а моя жінка буде її доглядати.

І він підняв легенько дитя, завинув у плащ, щоби охоронити від сильної студени та пішов в сторону села, йогож товариш дивувався тільки сильно його дурноті і мягкому серцю.

Коли прийшли оба до села, товариш сказав: Ти будеш мати дитя, тому віддай мені плащ, справедливість вимагає, щоб ми поділили ся.

Але сей відповів: Плащ ні мій, ні твій, він належить лише дитяти! По сім поручив його божій овіці, пішов до себе домів і застукав.

Його жінка отворила двері, а коли побачила, що чоловік вернув цілий і здоровий, обняла його за шию, поцілувала, здоймила з нього вязанку дров, обчистила його чоботи зі снігу і попросила увійти.

Та він сказав їй: Я знайшов щось у лісі і приніс, щоб ти доглядала.

— Щож се такé? — кликнула вона. — Покажи, бо дім наш пустий і багато річий нам потреба.

Він розгорнув плащ і показав їй спляче дитя.

Ах, дорогий мій, — пробурмотіла вона, — чи в нас нема власних дітей, що ти приніс до нашого огнища ще підкинене? І ще хто знає, чи се дитя не принесе нам нещастя! Тай як ми будемо його кормити?

Вона розсердила ся на мужа.

Але се Зоряний хлопчина — відповів він, — і розказав, серед яких дивних обставин найшов його.

Одначе жінка не хотіла успокоїти ся і даліше глумила ся з нього, гнівала ся і кричала :

— Нашим власним дітям не стає хліба, а ми маємо кормити ще чуже дитя? Хто журить ся нами? Хто дає нам їсти?

— Бог журить ся і найменшими воробцями та кормить їх, — відповів він.

— А чи воробці не гинуть зимою з голоду — спитала вона, — і чи тепер не зима?

Рубач не відказав нічого, але не рушив ся з порога.

Коли в відкриті двері повіяв студений вітер, що зморозив жінку, вона задрожда і сказала :

— Замкни-ж двері. В дім вриваєть ся острый вітер і мені зимно.

— Чиж у дім, де пробуває люте серце, не вриваєть ся все острый вітер? — спитав він.

Але жінка не відповіла йому, лише присунула ся ближше до огня.

По хвилі оглянула ся, подивила ся на нього, а очи її стали повні сліз. Він увійшов і положив їй дитя на руки. Вона поцілувала дитя і положила в постіль, де лежала наймолодша її дитина. На другий день рано рубач узяв золотий плащ і сховав його в велику скриню, а жінка взяла бурштинове намисто, що було на шиї дитини і вложила також у скриню.

II.

Так почав Зоряний хлопчина рости між дітьми рубача. Він сидів із ними за одним столом і був товаришем їх ігор. З кожним роком ставав він красший так, що дивував усіх мешканців села. Вони всі були сірі й чорноволосі, а він був білий і ніжний, неначе виточений зі слонівки; його волосє було подібне до завоїв золотоцвіта, уста подобали на листочки багряної квітки, очі нагадували фіялки, що ростуть над прозорою рікою, а тіло було подібне до нарциза, що росте в полі там, куди косар не заходить ніколи.

Але ся краса не вийшла йому на добро. Він зробив ся самолюбний і жорстокий, та погорджував і дітьми рубача і іншими сільськими дітьми; він говорив, що вони низького походження, а себе величав шляхотним, бо походив від зірки; він став погорджувати ними і називав їх своїми слугами. Не жалів ні бідних, ні калік, ні тих, що їх взагалі покривдила судьба, кидав за ними камінем, проганяв їх із села і велів їм шукати хліба в інших місцях так, що ніхто не приходив двічі в те село просити милостині. Він любував ся в красі, радував ся нею, а знущав ся над слабими

й окалічилими. Він любив себе самого; в літі, коли вітри дрімали, клав ся при керниці в саді і глядів на гарно відбите власне лице, радуючи ся своєю красою.

Нераз сварили на нього рубач та його жінка і казали йому:

— Ми не поступали так із тобою, як ти поводиш ся з нами, що самітні і безпомічні. Чому ти такий жорстокий супроти всіх, що потребують розради?

Нераз посилав за ним старий священник і щоби навчити його любити всяку животину, говорив йому:

— Комаха — се твоя сестра. Не роби їй нічого злого. Дикі птиці, що літають по лісі, тішать ся свободою. Не лови їх для забави. Бог сотворив і земного хроба і кертицю і кождому визначив його місце. Хто ти такий, що вносиш терпіне в божий світ?

Зоряний хлопчина не звертав уваги на ті слова, лише насуплював брови і насмівався, відтак вертав до своїх товаришів і тягнув їх за собою. Товариші йшли за ним, бо він був на причуд гарний, зручний в бігу, вмів гуляти, свистати і грати на сопілці. Куди не вів їх Зоряний хлопчина, всюди йшли за ним; що тільки казав їм

робити, все вони робили. Коли він виколов кертиці очі кінчастим залізом, вони сміяли ся; коли кидав камінем за прокаженим, вони також сміяли ся. Він приказував їм у всім і вони стали так жорстокі, як він сам.

III.

Аж ось одного разу переходила селом бідна старуха. Її одежа була подерта і вся в лахмітю, ноги кровавили ся від каменистої дороги, якою вона йшла, а вид її був дуже прикрий. Коли втомила ся, сіла під каштановим деревом, щоби відітхнути.

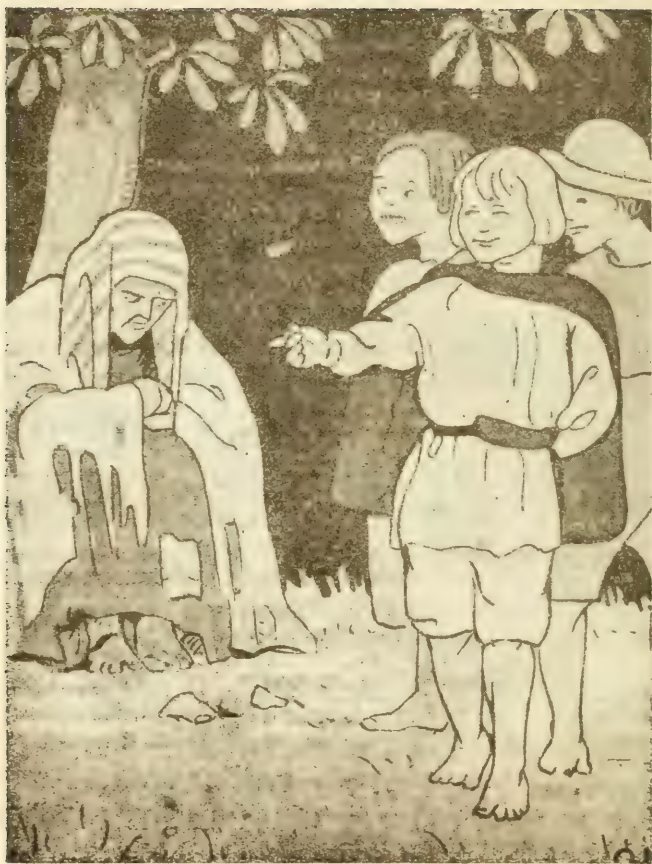
Побачив її Зоряний хлопчина і сказав своїм товаришам:

— Дивіть! Під сим чудовим зеленим деревом сидить відразлива старуха. Ходім, проженемо її відси.

Як стій наблизив ся до неї і став кидати камінем та знущати ся над нею; вона глянула на нього зі страхом в очах і не відривала від нього зору.

Рубач, що рубав дрова в близенькім садку, побачив, що робить Зоряний хлопчина, прибіг, зганьбив його і сказав:

— Дійсно твоє серце жорстоке і нема в тобі милосердя; бо щож злого зробила тобі ся жінка щоби ти з нею так поводив ся?

Зоряний хлопчина почервонів зі злости, тупнув ногою і сказав:

— Хто ти такий, що жадаєш від мене оправдання мого поведення? Я не твій син, щоби мусів виповняти твої прикази!

— Правду кажеш, — відповів рубач, — але я змилосердився над тобою тоді, коли найшов тебе в лісі!

Коли старуха почула ті слова, скричала голосно і впала без пам'яті.

Тоді рубач узяв її до хати, а його жінка занялася нею. Старуха небавом прийшла до пам'яті; тоді поставили перед нею їду і напитек і просили, щоби вона відпочала.

Але вона не хотіла ні їсти, ні пити, тільки випитувала рубача:

— Чи не сказав ти, що знайшов хлопчика в лісі? Чи не буде тому саме десять літ?

А рубач відказав:

— Так, я найшов його в лісі і саме десять літ тому.

— А чи не мав він яких знаків? — скрикнула вона. — Чи не мав він на шії бурштинового намиста? Чи не був завинений в плащ зі золоті парчі, ткані в зірки?

— Справді — відказав рубач, — все було так, як ти говориш.

Він відчинив скриню, в якій були сховані плащ і бурштинове намисто, виняв їх і показав старусі.

А коли вона побачила їх, заридала з радості і сказала:

— Се він, се мій маленький синок, якого я згубила в лісі. Пішли чим скорше за ним, прошу тебе, бо шукаючи його, сходила я весь світ.

Рубач і його жінка вийшли, закликали Зоряного хлопчину і сказали йому:

— Іди до хати, там побачиш свою маму, що чекає на тебе.

Здивований і дуже втішений вбіг він до хати. Але коли побачив жінку, що на нього чекала, засміяв ся згіржливо і сказав:

— Де моя мати? Я нікого тут не бачу, крім сеї відразливої жебрачки.

— Я твоя мати відказала йому жінка.

— Ти хиба з глузду зійшла, що таке кажеш -- крикнув злобно Зоряний хлопчина. — Я не твій син, бо ти жебрачка і погана, та ще й у лахмітю. Забирай ся звідси, щоб я більше не бачив твого обридливого лица.

— Але ні, се напевно ти мій маленький синок, якого я в лісі породила — скрикнула вона, кинула ся на вколішки і простягнула до нього руки.

— Розбійники пірвали тебе від мене і ли-

шили тебе, щоби ти погиб — бурмотіла вона, — але я пізнала тебе, як лише побачила і знаки також пізнала — плащ із золотої парчі і бурштинове намисто. Тому молю тебе, ходи зі мною, бо я, шукаючи тебе, сходила цілий світ. Ходи зі мною, синочку мій, бо мені треба твоєї любови.

Зоряний хлопчина не рушився з місця, замкнув перед нею двері свого серця і не чути було нічого, крім ридань жінки, що плакала з болю.

В кінці він заговорив, але його голос був жорстокий і суворий:

— Коли ти на правду моя мати, то ліпше було би, щоб ти оставала в іншій місці і не приходила сюди наводити на мене сором. Я думав, що я дитя якоїсь зірки, а не син жебрачки, як ти мене переконуюєш. Тому забирайся звідси, щоб я тебе більше не бачив.

— Ах, сину мій! — скрикнула вона — не поцілуєш мене перед моїм відходом? Я так багато перетерпіла, заки найшла тебе.

— Ні — промовив Зоряний хлопчина — ти за погана з виду і я радше поцілую жабу або ящірку, ніж тебе.

Жінка встала й пішла в ліс, гірко ридуючи, а коли Зоряний хлопчина побачив, що вона пішла, втішився і вернув до своїх товаришів, щоби грати з ними.

IV.

Коли хлопці побачили тепер його, почали знушати ся над ним, кажучи:

— Гляди, ти поганий як жаба і відразливий, як ящірка. Іди геть, ми не хочемо, щоби ти грав ся з нами.

І нагнали його з саду.

А Зоряний хлопчина нахмурился і сказав до себе:

— Що вони кажуть? Піду і гляну до керниці, вона певно розкаже мені про мою красу.

Він пішов до керниці і заглянув до неї, але ах! — його лице подабало на лице жаби, а тіло було вкрите лусочками, як тіло ящірки. Він кинув ся на траву, заривав і сказав до себе:

— Без сумніву се склало ся зі мною як кара за мій гріх, за те, що я відрік ся матері, прогнав її і був супротив неї гордий і жорстокий. Тепер піду її шукати по всему світу і не заспокою ся, поки її не найду.

З усіх дітей лише мала дочка рубача прийшла до нього, положила йому руку на рамя і сказала:

— Нічого не шкодить, що ти позбавлений

своєї краси. Лиши ся з нами, а я не буду знущати ся над тобою.

Але він відповів їй:

— Ні, я був жорстокий для моєї матери, тепер стрінула мене така кара. Я мушу йти і волочити ся по світі, доки не найду її і не випрошу, щоби вона мені простила.

V.

Побіг Зоряний хлопчина в ліс і зачав кликати свою матір, відповіді не було. Він кликав цілий день, а коли сонце зайшло, ляг на ложе з листя, щоби відітхнути; птиці і звірі утікали від нього, бо вони памятали його жорстокість; був сам один і лише жаба гляділа на нього, а поруч нього поволи поповзла ящірка.

Рано встав, нарвав гірких ягід із дерев, зів їх і пішов у дальшу дорогу густим лісом, плачучи з розпуки. Все стрічне розпитував, чи не бачило його матери.

До кертиці сказав:

— Ти живеш під землею. Скажи, нема там моєї матери?

А кертиця відповіла:

— Чи можу я видіти, коли ти виколов мені очі?

Він промовив далі до птички:

— Ти літаєш понад верхівем високих дерев і можеш бачити цілий світ. Скажи, не бачиш де моєї матери?

А птичка відповіла:

— Ти для пустої забави обрізав мені крила. Чи-ж можу я літати?

Маленьку білку, що живе одинока в дуплі сосни, він питав:

— Де моя мати?

Білка відповіла:

— Ти убив мою маму. Хочеш тепер і свою убити?

Зоряний хлопчина заплакав, склонив голову, став просити прощення у божих тварий та пішов даліше лісом, шукаючи матері. А на третій день вийшов на другу сторону ліса і зійшов на рівнину.

Коли переходив селами, діти знущали ся над ним і кидали в нього камінєм, а селяни не позваляли йому в своїх хатах навіть ночувати.

Ні в шопі, ні в стодолі не дали йому спати з боязни, що заразить усе зібране там зерно, бо так препогано виглядав. Робітники відганяли його і ніхто не жалів його. І ніде не міг Зоряний хлопчина нічого дізнати ся про старуху, що була його

матірю. Три роки блукав по світу; часто здавалося йому, що бачить її перед собою на дорозі, кликав її і біг за нею, поки остре каміне не поранило йому ніг до крови. Але догонити не міг її ніколи, а люди, що жили при дорозі, казали, що вони не бачили ні її, ані нікого подібного і знущалися над його горем.

Три роки блукав так по світу і не зазнав у світі ні любови, ні добра, ні милосердя. Такий світ він сотворив собі сам у днях своєї великої гордості.

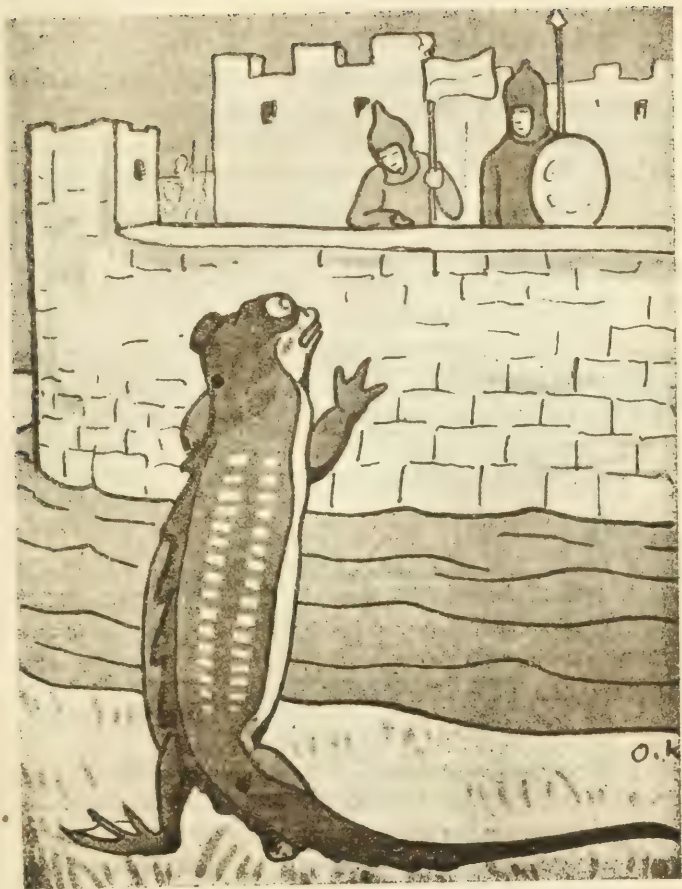
VI.

Одного вечера підійшов Зоряний хлопчина до брами города, що лежав над рікою і був оточений сильними мурами; хоч змучений, що аж ноги йому омлівали, ще хотів увійти в город. Але вояки, що стояли на сторожі, загородили вступ зложеними на вхрест копіями і нечемно спитали його:

— Ти за чим у сей город?

— Я шукаю моєї матери — відповів він — і прошу вас, позвольте мені ввійти, бо може бути, що вона знайдець ся там.

Одначе вони зачали знущати ся над ним,

а один із них потряс великою чорною бородою, положив свій щит і сказав:

— Справді, твоя мати не урадуєть ся, коли побачить тебе, бо ти більше відразливий, ніж болотна жаба або змія, що повзе по мочарах. Іди звідси. Тікай геть! Твоєї матери в сїм городі нема,

А другий, що держав у руці жовтий прапор. сказав йому:

— Хто є твоя мати і чому шукаєш її?

Хлопчина відповів:

— Мати моя така бідна, як і я; я жорстоко обійшов ся з нею. Молю вас, позвольте мені ввійти, щоби мені могла простити, коли вона жие в сїм городі.

Але вони не впустили його і покололи своїми списами.

Коли він заридав і відвернув ся, щоби відійти, один вояк, що лежав і мав панцир, украшений золотими цвітами, а на шоломі, зображеного крилатого льва, підійшов і питав інших вояків, хто то хотів увійти в город.

Вони сказали йому:

— То прокажений! Ми відігнали його!

— Непотрібно — сказав він сміючи ся — ми продамо сього вирода в неволю, а за те, що за нього дістанемо, випемо по чарці солодкого вина.

Почув се якийсь старець із відразливим лицем, що саме минав їх і крикнув мовлячи:

— Я куплю його за таку ціну.

Він заплатив жадану ціну, взяв Зоряного хлопчину за руку і повів у город.

Перейшли багато вулиць і підійшли до маленьких дверей, що були вставлені в стіні в тіні дерева гранатового. Старець діткнув ся дверей перстеном із різаного яспісу. Двері розтворили ся і вони зійшли по п'ятьох мідяних східцях у сад, повний чорних маків.

Старець виняв зі свого турбана платок взористого шовку, завязав ним очі хлопчині і пігнав його перед собою. Коли відтак зняв завязку з очей, хлопчина побачив себе в пивниці, освіченій свічником із рога.

Старець поставив перед Зоряним хлопчиною на деревляній тарілці кусник запліснілого хліба і сказав: Їж! — Опісля налив трохи вонючої води в кубок і сказав: Пий! — А коли хлопчина зїв і попив, старець вийшов, замкнув за собою двері на ключ і притвердив їх залізним ланцюхом.

VII.

Старець, що в його руки попав ся Зоряний хлопчина, був одним із найхитрійших чорнокниж-

ників Лібії і учеником славного чорнокнижника, що жив у гробах над Нілем. Другого дня рано прийшов він до хлопчини, нахмарився і сказав:

У лісі, недалеко воріт сього города Невільників, лежать три золоті грошики. Один із білого, другий з жовтого золота, а золото третього червене. Нині маєш мені принести гріш із білого золота; коли не принесеш, дістанеш за кару сто разів канчуком. Іди мерщій, а з заходом сонця я ждати-му на тебе при дверях саду. Гляди, принеси мені гріш із білого золота, інакше буде тобі лихо, бо ти мій раб і я купив тебе за бутлю солодкого вина.

Коли се сказав, завязав хлопчині очі повязкою взористого шовку, повів його пивницею і садом із чорними маками і дійшов по п'ятьох мідяних степенях до малих воріт. Отворив їх своїм перстеном і випустив хлопчину на вулицю.

Зоряний хлопчина вийшов за ворота города і прийшов у ліс, про який говорив чорнокнижник.

Зверху ліс сей виглядав дуже гарно і як здавалося, був повний співучих птиць та запашних квіток, тому Зоряний хлопчина весело увійшов у нього. Та не довго тішився він красою ліса, бо куди тільки звернувся, всюди виростили перед ним із землі колюхи й терне і окружали його доккола. Остра кропива жалила його, а бодяки кололи

своїми колючками так, що він попав у глибоку розпуку. А грошика з білого золота, що про нього говорив чорнокнижник, як не було, так не було. Він шукав його від рана до полудня, а від полудня до вечера і не міг знайти. Коли почало вечеріти, вернув, ридаючи гірко. Він знав, яка судьба жде його!

Одначе коли дійшов до краю ліса, долетів до нього з гущавини немов крик болю. Хлопчина забув нараз своє власне горе, кинув ся туди і побачив маленького заяця, що попав у сіти, заставлені на нього якимось стрільцем.

Зоряному хлопчині стало жаль зайчика і він освободив його, кажучи:

— Хоч сам я невільник, але тобі можу дати свободу.

Заяць відповів йому:

— Так, ти дав мені свободу, чим же я можу тобі віддячити ся?

Зоряний хлопчина сказав:

— Я шукаю грошика з білого золота і ніде не можу знайти. Коли не принесу його свому панови, він побє мене.

— Ходи зі мною — сказав заяць — я поведу тебе туди, де він лежить. Я знаю, де він укритий і чому він укритий.

Хлопчина пішов за заяцем, і щож! У душлі

великого дуба побачив гріш із білого золота, саме такий, якого він шукав. Урадований, взяв гріш і сказав заяцєви:

— Услугу, яку я тобі віддав, ти вернув мені з накладом, а за доброту, яку я виявив супротив тебе, ти нагородив мене стократно.

— Ні, — відповів заяць. — Я з тобою поступив лише так, як ти зі мною.

По тих словах він скоренько сховав ся, а Зоряний хлопчина пішов у город.

При воротах города сидів прокажений. Його лице було закрите заслоною з сірого полотна, а крізь вирізи для очий сверкали його зїниці, як червоні вуглі.

Коли він побачив Зоряного хлопчину, ударив у деревляну чашу, задзвонив у свій дзвінок і закричав:

— Дай мені грошик, інакше умру з голоду. Мене вигнали з города і нема нікого, хто пожалів би мене.

— Ах, — закликав Зоряний хлопчина — я маю в кишени лише один гріш і коли не принесу його мойому панови, він побє мене, бо я невідьник.

Але прокажений зачав просити й молити Зоряного хлопчину так довго, аж сей пожалів його і віддав йому грошик із білого золота.

Коли він прийшов до дому чорнокнижника, сей отворив йому двері, впустив його і спитав:

— Чи ти приніс мені гріш із білого золота?

На се відповів Зоряний хлопчина:

— Я не маю його.

Тоді чорнокнижник кинув ся на нього, побив його, поставив перед ним пусту деревляну тарілку і сказав: Іж! І пусту чарку та сказав: Пий! І знов кинув його в темницю.

VIII.

Рано прийшов чорнокнижник до нього знову і сказав:

— Коли ти сьогодні не принесеш мені гроша з жовтого золота, я оставлю тебе в неволи, а до того дістанеш триста разів канчуком.

Зоряний хлопчина пішов у ліс і цілий день шукав грошика з жовтого золота, але не міг його найти. О заході сонця сів на землю і почав плакати. Коли так плакав, прийшов до нього маленький заяць, якого він освободив із сітій та відізвав ся до нього:

— Чого ти плачеш? Чого шукаєш у лісі?

А Зоряний хлопчина відповів:

Шукаю грошика з жовтого золота, який тут схований. Коли його не знайду, мій пан побіє мене і лишить мене в неволи.

— Ходи за мною — кликнув заяць і побіг у ліс, до водяної калабані. На дні калабані лежав грошик із жовтого золота.

— Як я тобі віддячу ся? — сказав Зоряний хлопчина — се вже у друге ти спасаєш мене.

— Ні, — сказав заяць, — ти перший по-жалів мене — і скоренько сховав ся.

Зоряний хлопчина взяв гріш із жовтого золота, сховав його у свою кишеню і поспішив назад у город. Але прокажений побачив його, підбіг йому на зустріч, упав на коліна і закликав:

— Дай мені гріш, інакше я умру з голоду.

Зоряний хлопчина відповів йому:

— Я маю в кишені лиш один гріш із жовтого золота, а коли його не принесу своєму панови, він побє мене і не лишить у неволи.

Прокажений став одначе так жалібно просити, що Зоряний хлопчина змилосердив ся і дав йому гріш із жовтого золота.

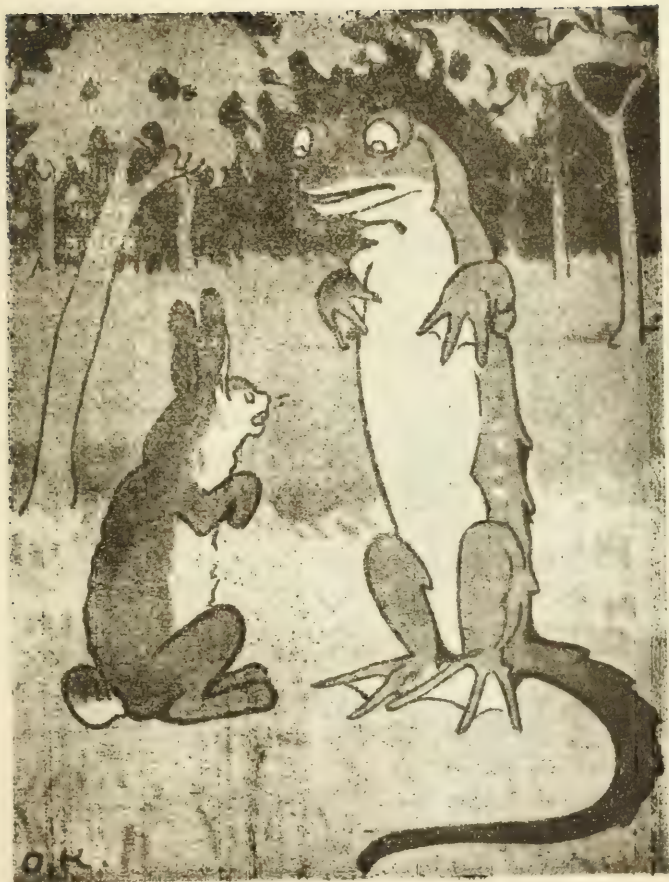
— Коли прийшов до дому чорнокнижника, сей отворив двері, ввів його і спитав:

— Чи ти приніс гріш із жовтого золота?

Зоряний хлопчина відповів:

— Я його не маю.

Тоді чорнокнижник кинув ся на нього, побив його, закував у кайдани і кинув у темницю.

Другого дня рано прийшов чорнокнижник знову до хлопчини й сказав:

— Як принесеш мені гріш із червеного золота, я освободжу тебе, а як не принесеш, — я ублю тебе.

Зоряний хлопчина пішов у ліс і цілий день шукав грошика з червеного золота, але не міг ніде знайти. Вечером усів на землі і заплакав; а коли так плакав, прийшов до нього маленький заяць і сказав:

— Гріш, якого ти шукаєш, лежить у печері за тобою. Тож перестань плакати і потіш ся.

— Як я віддячу ся тобі? — закликав хлопчина, — бо се вже в третє ти спасаєш мене.

— Ні, се ти перший пожалів мене, — відповів заяць і скоренько сховав ся.

Зоряний хлопчина ввійшов у печеру і в найдальшій її куті найшов гріш із червеного золота. Він положив його в кишеню і вернув у город. Але прокажений побачив його і ввійшов на середину дороги:

— Дай мені гріш із червеного золота, бо я умру.

Зоряний хлопчина пожалів його знову й віддав йому гріш із червеного золота, кажучи:

— Твоя пужда більша від моєї.

Та на серці було йому тяжко, бо знав, яка доля жде його.

ІХ.

Але на диво! Коли він переходив воротами города, сторожа низько склонила ся перед ним, віддала йому почесть і закликала:

— Який прегарний наш пан!

А товпа городян ішла за ним і казала:

— Дійсно, на правду так гарного нема другого в цілім світі.

Зоряний хлопчина заплакав і сказав до себе:

— Вони знущають ся наді мною і сміють ся а мого горя.

Небавом зібрало ся коло нього так багато народа, що він заблудив і в кінци побачив себе на великій площі, перед королівською палатою. Ворота палати отворили ся і йому на зустріч вийшло духовенство та достойники города і склонили ся перед ним, кажучи:

— Ти наш володар, якого ми ожидали, ти син нашого короля.

Зоряний хлопчина сказав:

— Я не син вашого короля. Чому кажете мені, що я прегарний, коли я знаю, що мій вид дуже поганий?

O.R.

Тоді сей, що мав панцир різьблений в золоті цвіти, а на шоломі крилатого льва, підняв щит і сказав:

— Чому мій володар каже, що він негарний?

Зоряний хлопчина глянув на щит і счудувався. Його лице було таке, як перше, він відзискав свою красу, а до того побачив у своїх очах щось, чого перше в них не завважав.

Духовні й урядники впали перед ним навколішки і сказали:

— Від давна було предказане, що нинішнього дня прийде сей, кому буде віддане пановане над нами. Нехай отже володар наш возьме отсю корону і скиптр і нехай буде в своїй справедливості і милосердю королем над нами.

Але Зоряний хлопчина відповів їм:

— Я недостойний сього. Я відрікся матери, яка мене породила і не можу успокоїти ся, поки не найду її та не одержу від неї опрощеня. Тому пустіть мене, бо я мушу обійти цілий світ, а тут остати ся не можу, хоч ви мені даєте скипетр і корону.

Коли се сказав, відвернув ся, щоби піти дорогою, яка вела до воріт города і нараз у товпі, що тиснула ся довкруги вояків, побачив старушку, що була його матірю, а разом із нею стояв прокажений, якого все стрічав при дорозі.

O.K.

З його уст вирвав ся крик радості. Він побіг, упав на коліна, почав цілувати рани на ногах матери і зрошував їх своїми слізми. Голову приклонив до землі і ридаючи, як чоловік, у якого розриваєть ся серце, сказав:

— Мамо! Я відрік ся тебе ізза моєї гордості. Прийми мене в моім пониженю. Мамо моя! Я ненавидів тебе, але ти полюби мене! Мамо! я відкинув тебе, але ти прийми тепер своє дитя!

Мати не відповідала ні слова. Тоді хлопчина витягнув руку, обняв білі ноги прокаженого і сказав:

— Три рази змилосердив ся я над тобою. Попроси мою маму, щоби мені відповіла хоч одним словом.

Та прокажений не відповів йому ані слова. Він зарідав іще дужче й сказав:

— Мамо, терпінє моє переходить мої сили. Прости мені і дозволь вернути ся в ліс.

Старушка положила тоді свою руку на його голову і сказала:

— Встань!

І прокажений положив свою руку на його голову і сказав:

— Устань!

Хлопчина встав, глянув на них і — о диво!

Перед ним стояли король і королева. Королева сказала йому:

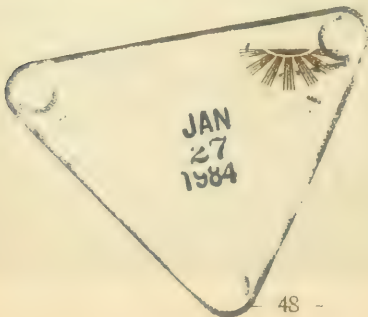
— Ось батько твій, якому ти поміг.

Король сказав:

— Ось мати твоя, що її ноги ти обмив слізми!

Аж тоді вони кинули ся йому на шию, уцілували його, повели в палату, оділи в прегарну одіж, вложили на голову корону, а в руки скипетр. Так став він панувати в городі, що лежав над рікою, став його володарем. Богато справедливості і милосердя виявив він усім. Злого чорнокнижника нагнав, рубачеві й його жінці післав багато дорогоцінних дарунків, а їх дітий наділив великими почестями.

Не дозволяв він нікому бути жорстоким для птиць і звірів, а вчив любови, доброти і милосердя, голодним давав хліб, обдергим одіж, у краю царили мир і добробут.

1185
RK

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 07 05 10 003 9